

ZR.5144.23.2022

**Parafia Rzymskokatolicka
pw. św. Marii Magdaleny
ul. Polna 2
67-124 Nowe Miasteczko**

D E C Y Z J A

Na podstawie art. 36 ust. 1 p. 1 i 3, art. 91 ust. 4 p. 4, art. 89, art. 6 ust. 1 p. 2 lit. a, art. 7 p. 1, ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami (Dz. U. z 2022 r., poz. 840, t. j.), stosownie do § 12 Rozporządzenia, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r., w sprawie prowadzenia prac konserwatorskich, prac restauratorskich i badań konserwatorskich przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków albo na Listę Skarbów Dziedzictwa oraz robót budowlanych, badań architektonicznych i innych działań przy zabytku wpisanym do rejestru zabytków, a także badań archeologicznych i poszukiwań zabytków (Dz. U. z 2021 r., poz. 81, t. j.), oraz art. 104 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2022 r., poz. 2000, t. j.), po rozpatrzeniu wniosku złożonego przez ks. Wojciecha Ratajewskiego Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej pw. św. Marii Magdaleny w Nowym Miasteczku

Lubuski Wojewódzki Konserwator Zabytków udziela pozwolenia na

prowadzenie badań konserwatorskich, prac konserwatorskich i restauratorskich przy ołtarzu głównym – pentaptyku Koronacji Marii, stanowiącym element wystroju i wyposażenia kościoła filialnego pw. św. Michała w Popęszycach, wpisanym do rejestru zabytków pod nr L-B-73 poz. 1, w następującym zakresie:

1. Wstępny przegląd obiektu, pobranie materiału do badań laboratoryjnych i przeprowadzenie badań stratygraficznych organoleptycznie oraz w świetle UV.
2. Oczyszczenie warstwy malarskiej z luźnych nawarstwień.
3. Zabezpieczenie miejsc narażonych na uszkodzenia mechaniczne – bibułka japońska, przewiezenie do pracowni.
4. Dokumentacja stanu zachowania przed konserwacją.
5. Demontaż obiektu.
6. Ocena stanu zachowania wszystkich warstw technologicznych, oględziny odwroci oraz wykonanie badań stratygraficznych w celu uściślenia pierwotnej technologii i kolorystyki, ilości i rodzaju wtórnych nawarstwień.
7. Wykonanie badań chemicznych pigmentów i spoiw, w celu uściślenia technologii i techniki wykonania.

Podjęcie czynności określonych poniżej warunkuje się przedłożeniem w biurze Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków opracowania zawierającego:

- **wyniki badań obiektu z zakresu historii i historii sztuki,**
 - **wyniki badań technologiczno-konserwatorskich,**
 - **interpretację ww. badań wraz z wnioskami, w odniesieniu do historii obiektu i datowania warstw,**
 - **określenie warstw technologicznych proponowanych do usunięcia wraz z uzasadnieniem,**
 - **określenie sposobu i zakresu prowadzenia prac restauratorskich w oparciu o wyniki badań i rozpoznanie stanu zachowania obiektu,**
 - **przedstawienie wstępnej koncepcji sposobu wykonania prac restauratorskich.**
8. Dezynfekcja i dezynsekcja drewna. Wykonanie iniekcji ze środkiem zapobiegającym inwazji owadzych szkodników drewna.
 9. Usunięcie bibulek zabezpieczających lica.
 10. Podklejenie ewentualnych odspojeń zapraw.
 11. Impregnacja drewna, w przypadku stwierdzenia takiej potrzeby, dostosowana do poszczególnych części tryptyku.
 12. Usunięcie wtórnych nawarstwień na predelli, ramach, rzeźbach, płaskorzeźbach, zwieńczeniu i detalu snycerskim, zgodnie z ustaleniami dotyczącymi stanu zachowania kolejnych warstw, po dobraniu środków na podstawie wcześniej wykonanych prób.

Przed przystąpieniem do usuwania wtórnych warstw należy przedstawić metodę usuwania na podstawie przeprowadzonych prób, do akceptacji Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

Po usunięciu przemalowań konieczne jest przedstawienie Lubuskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków dokumentacji fotograficznej stanu zachowania obiektu (w formie elektronicznej lub wydruków) lub dokonanie oględzin obiektu w celu sprecyzowania sposobu wykonania prac restauratorskich.

13. Przeprowadzenie napraw stolarskich i rekonstrukcji ubytków form snycerskich w drewnie.
14. Konsolidacja warstw technologicznych.
15. Wykonanie konserwacji obudowy i detali snycerskich, aranżacja kolorystyczna wg odczytanych założeń autorskich.
16. Ocena stanu retuszy, ewentualne usunięcie częściowe lub całkowite, w przypadku stwierdzenia takiej konieczności.
17. Ocena stanu zachowania kitów restauratorskich, ewentualna ich wymiana lub korekta.
18. Uzupełnienie ubytków zapraw kitem kredowo-klejowym modyfikowanym olejem lnianym i zmydlonym woskiem pszczelim.
19. Izolacja kitów żywicą szelaku w roztworze alkoholowym.
20. Położenie werniksu pośredniego, retuszarskiego, damarowego.
21. Uzupełnienie ubytków malatury i zdobień malowanych na strukturze oraz na rzeźbach i płaskorzeźbach, scalająco do otoczenia farbami olejno-żywicznymi, odsączonymi na bibulce z werniksem damarowym jako spoiwem.

Przystąpienie do powyższych prac warunkuje się przedstawieniem próbnego sposobu uzupełniania ubytków malatur i zdobień, do akceptacji przedstawiciela Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

22. Konserwacja złoceń, poprzez wykonanie scaleń technice bolusowej, na dobranym kolorystycznie pulmencie.

Przed przystąpieniem do konserwacji złoceń należy przedstawić próbny fragment opracowania do akceptacji przedstawiciela Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

23. Obrazy:

- Wybór środków i metod oczyszczania lic malowideł oraz usunięcie werniksów mieszaniną alkoholu etylowego i terpentyny, neutralizowanych terpentyną.
- Sprawdzenie stanu wtórnych kitów i retuszy oraz ich ewentualna korekta.
- Usunięcie zabrudzeń i wadliwych retuszy.

Po usunięciu przemałowań konieczne jest przedstawienie Lubuskiemu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków dokumentacji fotograficznej stanu zachowania obiektu (w formie elektronicznej lub wydruków) lub dokonanie oględzin obiektu w celu sprecyzowania sposobu wykonania prac restauratorskich.

- Uzupelnienie ubytków zaprawy kitem emulsyjnym na bazie naturalnych gliniek bolusowych, dobranych kolorystycznie do oryginału.

Zakres i sposób wykonania uzupełnień należy uzgodnić z przedstawicielem Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w oparciu o wykonane próby.

- Izolacja kitów słabym roztworem szelaku w alkoholu etylowym.
- Położenie werniksu retuszarskiego.
- Uzupelnienie ubytków malowideł farbami olejno żywicznymi odsączonymi z nadmiaru spoiwa na bibule z werniksem damarowym rozcieńczonym terpentyną jako spoiwem.
- Założenie werniksów końcowych w dwóch warstwach, z zastosowaniem naturalnego werniksu damarowego zmatowionego woskiem.

24. Wykonanie dokumentacji konserwatorskiej opisowej, fotograficznej.

25. Montaż obiektu w miejscu ekspozycji.

Badania konserwatorskie oraz prace konserwatorskie i restauratorskie zostaną wykonane zgodnie z załączonym *Programem prac konserwatorsko tryptyku Koronacji Matki Bożej w kościele filialnym pw. Św. Michała Archaniola w Popęszycach* opracowanym przez konserwatora dzieł sztuki D. Biedrońską-Krówkę w 2022 r.

Termin ważności pozwolenia: 31.12.2027 r.

Niniejsze pozwolenie, stosownie do § 12 ust. 2 wyżej cyt rozporządzenia, wydaje się pod warunkiem spełnienia przez inwestora następujących obowiązków:

- zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie rozpoczęcia i zakończenia wskazanych w pozwoleniu działań,
- obowiązku kierowania pracami konserwatorskimi i restauratorskimi przez osobę spełniającą wymagania, o których mowa w art. 37a ustawy;
- przekazania wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków nie później niż w terminie 14 dni przed rozpoczęciem prac, a w toku prowadzenia prac na 14 dni przed dokonaniem zmiany osoby:
 - imienia, nazwiska i adresu osoby kierującej badaniami konserwatorskimi, pracami konserwatorskimi i restauratorskimi przy zabytku,

- dokumentów potwierdzających spełnianie przez tę osobę wymagań, o których mowa w art. 37a ustawy,
 - oświadczenia osoby, o przyjęciu przez tę osobę obowiązku wykonywania badań.
- prowadzenia dokumentacji przebiegu wskazanych w pozwoleniu badań i prac, w sposób umożliwiający jednoznaczną identyfikację i dokładną lokalizację przestrzenną wszystkich czynności, użytych materiałów oraz dokonanych odkryć, i przekazania jej wojewódzkiemu konserwatorowi zabytków w terminie 3 miesięcy od dnia zakończenia tych prac lub badań,
 - zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o terminie podjęcia określonych czynności związanych z wydanym pozwoleniem, przynajmniej 3 dni przed dniem rozpoczęcia tych czynności,
 - niezwłocznego zawiadomienia wojewódzkiego konserwatora zabytków o zagrożeniach lub nowych okolicznościach ujawnionych w trakcie prowadzenia prac,
 - dokonania odbioru końcowego wykonanych prac przy udziale przedstawiciela Lubuskiego Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków.

u z a s a d n i e

W dniu 28.11.2022 r. wpłynął wniosek ks. Wojciecha Ratajewskiego Proboszcza Parafii Rzymskokatolickiej pw. św. Marii Magdaleny w Nowym Miasteczku, w sprawie udzielenia pozwolenia na prowadzenie badań konserwatorskich, prac konserwatorskich i restauratorskich przy ołtarzu głównym - późnogotyckim pentaptyku Koronacji Marii, stanowiącym element wystroju i wyposażenia kościoła filialnego pw. św. Michała w Popeszycach, gm. Nowe Miasteczko.

W związku z tym, iż planowane prace dotyczą zabytku ruchomego wpisanego do rejestru zabytków pod nr L-B-73 poz. 1, decyzją Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków w Zielonej Górze z dnia 21.09.1972 r., zgodnie z artykułem 36 ust. 1 p. 1 i 3 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami prowadzenie badań i prac konserwatorskich i restauratorskich wymaga uzyskania pozwolenia wojewódzkiego konserwatora zabytków w trybie decyzji administracyjnej.

Późnogotycki ołtarz został wykonany ok. 1500 r. przez pracownię z terenu północno-zachodniego Śląska z kręgu Mistrza ołtarza z Gościszowic. Ołtarz wykonany został z drewna liściastego, polichromowany, złożony, jest pentaptykiem szafiastym, z kwaterą główną w kształcie kwadratu, i parą ruchomych skrzydeł w kształcie prostokąta stojącego, predelli i zwieńczenia (przekształcone w XIX w.). Składa się on z rzeźbionych figur w szafie środkowej i w awersach skrzydeł oraz z przedstawień malarskich na rewersach skrzydeł. Kwatery, w których eksponowano rzeźby figuralne ujęte są ornamentálną bordiurą, która wraz z tłem jest złożona. W części centralnej ołtarz przedstawia scenę Koronacji Matki Bożej. Awersy skrzydeł są dwustrefowe, z przedstawieniami scen Radości Marii, rewersy zaś wypełniają jednostrefowe obrazy. Po 2008 r. skradziona została figura Marii, Św. Jadwigi, Św. Anny oraz sceny Ofiarowania i Bożego Narodzenia.

Jak stwierdzono, w rozpoznaniu dokonany przez konserwatora dzieł sztuki Panią Dorotę Biedrońską-Krówkę, obiekt jest przemalowany, posiada liczne uszkodzenia, ubytki warstw. Stan zachowania zabytku wskazuje na konieczność przeprowadzenia prac konserwatorskich i restauratorskich. Drewno porażone jest przez owady, które spowodowały uszkodzenia. Szafa ołtarzowa i skrzydła wymagają napraw konstrukcyjnych i stolarskich

wzmocnień. Powierzchnie polichromowane jak i złożone są zabrudzone. Widoczne są ubytki formy rzeźbiarskiej, dekoracji snycerskich i elementów rzeźb. Scalenia kolorystyczne i retusze wykonane podczas ostatniej konserwacji utraciły swoje właściwości i są miejscami nieczytelne. Dostrzec można głębokie spękania i przetarcia polichromii, odspojenia łusek zaprawy wraz z polichromią i warstwą pozłoty. Polichromia skrzydeł ołtarza jest w złym stanie. W wielu miejscach dostrzec można odspojenia i wykruszenia historycznej malatury.

Wymienione powyżej względy przemawiają za koniecznością pilnego przeprowadzenia badań konserwatorskich oraz prac konserwatorskich i restauratorskich w pełnym zakresie. Głównym założeniem planowanej konserwacji jest przede wszystkim właściwe wzmocnienie substancji zabytkowej. W tym celu przeprowadzone zostaną badania konserwatorskie, które pozwolą dogłębnie rozpoznać obiekt. Ponadto, planowane prace pozwolą zabezpieczyć zabytkową substancję przed dalszym niszczeniem. Utrwalenie i wzmocnienie struktury oraz zabiegi restauratorskie pozwolą na odtworzenie wyglądu obiektu zbliżonego do oryginalnego.

Program prac został zaakceptowany pod względem merytorycznym. Zgodnie z jego założeniami, planowane działania obejmą pełny zakres prac badawczych, konserwatorskich i restauratorskich, których wynikiem będzie przywrócenie walorów estetycznych i wartości artystycznych ołtarza oraz uczynienie zachowanych wartości historycznych i naukowych. Ponadto przeprowadzenie badań konserwatorskich doprowadzi do pogłębienia wiedzy na temat zabytku. Z uwagi na fakt, iż planowane badania i prace dotyczą cennego obiektu, w sentencji decyzji określono obowiązki Inwestora, które należy spełnić dla umożliwienia sprawowania właściwego nadzoru konserwatorskiego nad prowadzonymi badaniami i pracami. Do wprowadzenia warunków w decyzji upoważniają konserwatora zabytków m.in. przepisy wyżej cyt. Rozporządzenia, Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego z dnia 2 sierpnia 2018 r., a także zapisy art. 4 ustawy o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, który stanowi, że ochrona zabytków polega w szczególności na podejmowaniu przez organy administracji publicznej działań mających na celu zapobieganie zagrożeniom mogącym spowodować uszczerbek dla wartości zabytku.

Wobec powyższego na podstawie na podstawie art. 36 ust. 1. p. 1, art. 89 p. 2, art. 91 ust. 4 p. 4, art. 7 p. 1, art. 6 ust. 1 p. 2 lit. a ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, oraz art. 104 ustawy z dnia 14.06.1960 roku Kodeks postępowania administracyjnego, orzeczono jak w sentencji niniejszej decyzji.

Informuję, że:

1. Wojewódzki Konserwator Zabytków, zgodnie z art. 47 ustawy z dn. 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami, może wznowić postępowanie w sprawie wydanego pozwolenia, a następnie zmienić je lub cofnąć, w drodze decyzji, jeżeli w trakcie wykonywania robót określonych w pozwoleniu wystąpiły nowe fakty i okoliczności, mogące doprowadzić do uszkodzenia lub zniszczenia zabytku.
2. pozwolenie może być cofnięte lub zmienione w razie ujawnienia, po jego wydaniu, nowych okoliczności, które mogą mieć wpływ na zakres prowadzenia wskazanych w pozwoleniu prac, robót, badań, innych działań, stosownie do § 12 wyżej cyt. rozporządzenia.

p o u c z e n i e

Od niniejszej decyzji służy stronom odwołanie do Ministra Kultury i Dziedzictwa Narodowego w Warszawie za moim pośrednictwem w terminie 14 dni od dnia jej doręczenia.

W trakcie biegu terminu do wniesienia odwołania strona może zrzec się prawa do wniesienia odwołania wobec organu administracji publicznej, który wydał decyzję. Decyzja staje się ostateczna i prawomocna z dniem doręczenia organowi administracji publicznej oświadczenia o zrzeczeniu się prawa do wniesienia odwołania przez ostatnią ze stron postępowania. Decyzja podlega wykonaniu przed upływem terminu do wniesienia odwołania, jeżeli jest zgodna z zadaniem wszystkich stron lub jeżeli wszystkie strony zrzekły się prawa do wniesienia odwołania.

Zgodnie z art. 107d ustawy z dn. 23 lipca 2003 o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami: kto bez pozwolenia albo niezgodnie z zakresem lub warunkami określonymi w pozwoleniu wojewódzkiego konserwatora zabytków podejmuje działania o których mowa w art. 36 ust. 1 pkt 1-5, podlega karze pieniężnej w wysokości od 500 do 500 000 zł.

Z up. Lubuskiego Wojewódzkiego
Konserwatora Zabytków
A. Skowron
mgr Agnieszka Skowron
Kierownik Wydziału
ds. Inspekcji Zabytków Ruchomych

Otrzymuje:

1. Adresat, w zał. 1 egz. pr.

Do wiadomości:

1. Kuria Diecezji Zielonogórsko-Gorzowskiej, ul. Powstańców Wielkopolskich 1, 65-075 Zielona Góra.
a/a (12427) opracowała: K. Idryjan, 20.12.2022 r.

Dokonano zapłaty opłaty skarbowej w wysokości 82 zł
tytułem wydania decyzji i udzielonego pełnomocnictwa na rachunek
Urzędu Miasta w Zielonej Górze w dniu 22.11.2022 r.
Karolina Idryjan - Kierownik Wydziału
ds. Inspekcji Zabytków Nieruchomych